

Teljes bizalmat a rehabilitált középparasztok iránt

Az a becsületes dolog, hogy helyrehozzuk, ha elrontottunk valamit. Nem félig-meddig, hanem tökéletesen. A párt parasztpolitikájának alkalmazása közben kátyúba vitt bennünket az osztályharc szüntelen éleződéséről szóló hibás szűkítés, és sok középparasztot kuláknak, osztályellenségnek kiáltottunk ki. Az idézetek szajkózása, a betűragadás, a gondolatok száműzése eredményezte, hogy szinte minden faluban már-már augyítóval keresték a párt és állami vezetőket a kulákokat, nehogy a felsőbb szervek azt fogják rájuk, hogy opporunisták. Ásotihalmos Szécsi András elvtárs elcsúszta megpróbált az élet valóságából kiindulni az idézetek helyett, de csakhamar a fejéhez verték, hogy a keblére ölelgeti az osztályellenséget. A dogmatizmussal terhes légkör tehát arra készítette a pártfunkcionáriusok jelentős részét, hogy ne a saját szemük, eszük, szívük és lelkiismeretük szerint ítéljék meg az embereket, hanem szolgámodon rábólintsanak egyes — a helyi körülményeket sokszor nem ismerő — emberek kinyilatkoztatására.

Szűgyene volt ez az időszak rendszerünknek és a nép jogait ért annyi küzdelmet vívott pártunknak. Parasztpolitikánkban a törvényszerűtések, a beteges gyanakvások, a dolgozó parasztok lekulákozása egyáltalán nem volt szükségszerű; ezek a mérhetetlen károkat okozó jelenségek a kommunizisták tudatában elhatárolható szubjektívizmusból, a személyi kultusból eredtek. Az SZKP XX. kongresszusa és a mi pártunk júliusi határozata kellett ahhoz, hogy leoldjuk, vagy lerázzuk magunkról azt a gúnnyat, amelyet — a többi között — jóeszkán beszúrunk a középparasztok oktatán és alaptalan megrágalmazásával is. A Központi Vezetőség és a kormány határozottan intézkedett, hogy a lehető legteljesebben jóvá kell tenni a hibákat.

A rehabilitált középparasztok között vannak és még bizonyára lesznek is, akik olyan következtetésekkel jönnék, amit a legjobb szándékkal sem lehet teljesíteni. Előfordul, hogy igényt tartanak olyan földterületre, vagy épületörökségre, amelyet már évekkkel korábban tagosítottak, s így szerves része valamelyik szövetkezeti gazdaságnak. Ilyen esetben sincs helye semmiféle hántó hangnak, vagy agresszív fellépésnek; hanem baráti módon vételem türelmelemmel kell megmagyarázni, hogy a termelőszövetkezetek nagyon helytelen lenne és nem is lehet szétválasztani, szétzúlcálni. Az ilyen középparasztok mondjuk azt inkább: gondolkodjék, s ha semmiképpen nem akar más földet művelni, mint ami eredetileg az övé volt, akkor lépjen be a tagok sorába. Természetesen a legteljesebb önkéntesség alapján. A tsz-tagok is hasonlóképpen, érvekkel igyekezzenek meggyőzni mindenkit, aki avégett fordul meg gazdaságunkban, hogy földjét, vagy egyéb ingatlanát visszaszerezze.

Csakis mindenféle adminisztratív eszközök felrövidítve, csak is szívós meggyőződéssel lehet elérni, hogy a falu dolgozó lakossága — benne a rehabilitált középparasztok is — magának vállalja a júliusi parthatározatot, meggyugodva dolgozzék és amennyire lehetséges, felelje a régi hántalmakat.

N. I.

Szegedi egyetemisták nagygyűlése

A szegedi egyetem és a főiskola hallgatói kedden este az Ády téri egyetem nagy előadóteremben nagygyűlést tartottak. A gyűlésen mintegy másfél-ezer hallgató vett részt. A vita eredményeként új ifjúsági szervezetet alakítottak a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egyesülete Székesfehérvárról, illetve annak szegedi szervezetét, amely a DISZ mellett működik; majd az alakuló gyűlés tömeggyűléssé változott át. A fiatalok élesen bírálták az idegen nyelvek, a

marxizmus-leninizmus, a honvédelem tanításának mai formáját és rendszerét, ezenfelül elhatározták, hogy a politikai élet egyes kérdéseivel kapcsolatban követelésekkel fordulnak az ország vezetőihez. A többi között követelik a halálbüntetés eltörlését, a törvényesítést, mindenekelőtt a Rajk-ügyben bűnösnek bizonyultak ügyének nyilvános tárgyalását, a fizetések arányba állítását, az alacsony béreket fizetésének rendezését, a Jugoszláviával való szövetséget, a tájékoztatás javítását.

A miniszter nyilatkozata

Lapunk munkatársának kérdésére Kónya Albert oktatásügyi miniszter tegnap Szegeden járt, hogy megismerkedjen az egyetemi ifjúság aktuális problémáival. A déli órákban látogatást tett a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, ahol éppen MEFESZ alakuló gyűlést tartottak a hallgatók. A miniszter délután a Dugonics téri Központi Egyetem rektori hivatalában találkozott az egyetem karainak több vezető professzorával és az ifjúság képviselőivel, hogy széleskörű tájékoztatást nyerjen az egyetemi ifjúságot foglalkoztató kérdésekről.

Lapunk munkatársának kérdésére Kónya Albert oktatásügyi miniszter tegnap Szegeden járt, hogy megismerkedjen az egyetemi ifjúság aktuális problémáival. A déli órákban látogatást tett a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, ahol éppen MEFESZ alakuló gyűlést tartottak a hallgatók. A miniszter délután a Dugonics téri Központi Egyetem rektori hivatalában találkozott az egyetem karainak több vezető professzorával és az ifjúság képviselőivel, hogy széleskörű tájékoztatást nyerjen az egyetemi ifjúságot foglalkoztató kérdésekről.

Lépjen előre a Tisztatáj!

Megjegyzések az augusztusi számhoz

Sokan elmondták véleményüket a Tisztatájról mostanában. A segítő szándék, a folyóirat szerete jellemezte ezeket az írásokat, amelyek a szektás szellem béklyóit akarták és akarják megszabadítani a szegedi irodalmi életet. Ha elolvassuk a Tisztatáj legújabb számát, akkor úgy érezzük, kemény harcot kell még megvívni a múlttal. Nem olyan írásokról beszélünk, amelyek megjelentek a Tisztatájban, hanem olyanokról, amelyek még nem jelentek meg. A szektás szellem még posztumusz hatását kell feltételezni, a múlt nyomasztó légkörét, mely múltbeli erejével kivetődik a jelen irodalmi életére és nem engedi, hogy az írók merjék megírni, amit éreznek, a szerkesztő merje közölni, amit helyesnek lát. Erre pedig feltétlenül szükség van, mert enélkül nincs és nem lesz gazdag, virágzó irodalom. Akiben a szikrája él a bizonytalanságnak, a félelemnek, hogy a szektás szellem megegyezzen felütheti a fejét, aki nem mer, s nem akar ez ellen következetesen harcolni, az nem fog tudni igazi irodalmat írni és nem fogja tudni elősegíteni, hogy a tragikus hibák ne forduljanak többé elő.

A folyóirat augusztusi számán már érződik, hogy szerkesztői új utakat keresnek. A folyóiratnak kezd kialakulni egy sajátos profilja, amely, ha meg fog erősödni, akkor a Tisztatáj felsorakozhat az ország legjobb irodalmi folyóiratai mellé.

A XX. kongresszus a mi országunknak is segítségére volt, hogy hibáinkkal leszámoljunk és mutatót perspektívák is, de minden hibánkat nem segítette észrevenni, és minden utat nem tudott megmutatni. Ez természetesen is, hiszen a mi viszonyaink sokban különböznek a Szovjetunió viszonyaitól. Ezt észrevenni és a kongresszus eszméire támaszkodva a magyarországi hibák ellen küzdeni és a magyarországi, közelebről a szegedi helyes utat megtalálni — ez a Tisztatáj feladata is. Ennek az útnak a becsületessége közben alakítsa ki a Tisztatáj is irodalmi arculatát. Örvendetés a Tisztatájnak az a célkitűzése, hogy helyet — fontos helyet — biztosít a szomszéd népek irodalmának. Szeged két határ köztében fekszik és ha erről Szeged irodalmi folyóirata elfeledkeznek, akkor nemcsak a falu lenne szegényebb, de lemondana arról a nemes törekvésről, hogy „rendezni végre közös dolgainkat”. A Tisztatáj új úton indult el, tegye ezt továbbra is bátrán, következetesen. Még mindig van mit rendeznünk! Ne csak fordításokat és tanulmányokat hozzon, — írjon az élő, sokszor fájdalmas problémákról is!

A Tisztatájon felismerhető: szegedi irodalmi folyóirat. Szegednek vannak haladó

hagyományai és ezek ápolása nagy, szinte nélkülözhetetlen segítséget jelent a ma problémáinak megoldásában. A haladó hagyományok felhasználásánál azonban vigyázni kell, hogy ne essünk a múlt vulgarizáló, az előregyártott elvekhez erőszakolt helyi viszonyokat kereső dogmatikus szemlélet ingovnyába — Kerényi György dolgozatánál érezni ezt még befejezetlenségében is —, mert ez hamis történelem-szemlélethez, tudománytalansághoz vezet.

Sok szó esett eddig is a Tisztatáj régebbi számainál a prózai és kritikai anyag szegénységéről, laposságáról. Ami a kritikát illeti, itt nem változott a helyzet. Összesen nyolc oldal (!) jutott a 80-ból a „kritika” rovatnak, amely a tartalomjegyzékben csak a „Szemle” rovatban kapott helyet. Ez kevés, hiszen a kritika az egyik leghatásosabb eszköz, amely a folyóirat kialakíthatja, kifejtheti véleményét, álláspontját és a tények elemzésével, az összefüggések feltárásával utat mutathat alkotóknak, olvasóknak egyaránt. Valahogyan ki kell alakítani és felvirágoztatni ezt a rovatot, mert ahol nincs bírálat, ott törekemgy, elsozvad az irodalom is!

A próza területén sem változott sokat a helyzet, bár már mutatkoznak biztató jelenségek. Gyurkó László elbeszélésében a ma emberének eddig rejtve maradt problémáit tudja feltárni még egyetlen, de feltétlenül erős írói tehetséggel. Szabó Pál regényrészletével csak gazdagodott az augusztusi szám. Fenákel Judit élő kérdésekről ír — naivan, csak a felszín észrevéve. Dér Endre „elbeszélésében” öszszekeveri a publicisztika, az életképek és az elbeszélés műfajait. Ez a keveredés azután gátja lesz a téma írói kibontakozásának.

A próza gyengesége Szegeden — élő, hatalmas kérdés, amit sürgősen tisztázni kell! Ha az írók úgy érzik, hogy ez nemcsak tehetség dolga, akkor tűzze az Írószövetség ezt valamilyen formában napirendre. Szegeden ez az irodalom élet-halál kérdése, de nem véletlen, hogy az egész magyar próza is csak napjainkban kezd lábadozni. Vagy merészen igazat írni, vagy sürgős megbeszéléseket, ahol megjön a kedv és a bátorság a prózai igazmondás-hoz!

A legutóbbi szám lírai anyaga gazdagságának csak örülhet az olvasó. Ki kell közülük emelni Németh Ferenc gazdag gondolati líráját, Petrovác István egysze-

rű, tiszta kifejezési formáját, Magyar V. László már majdnem egyéni és igen tehetséges hangját, Finály Olga természetes, asszonyosan lágy és érdekes hangvételét. Kónya Lajos verseiben a múlttal küszködő költő vívódásait mutatja be. Megrázó a „Számvetés”, A költő rádöbben, hogy milyen borzalmas a hazugság és a néphez fordul új utak keresése közben. Csillik László verse szép gondolatra épül, Gurszky István napjaink „szélkakas” elvtelen embereit gúnyolja ki igen találóan. Berczeli A. Károly, Andrassy Lajos, Márky Imre, Bónus István, Tunyogi Gábor és Ludányi Mihály verseikben még nem mutatnak jellegzetes költői egyéniséget.

A műfordítások közül leginkább Márky Imre Eminescu-költeménye és különösen Nagyfalussy Tibor jugoszláv versfordításai figyelemre méltóak.

A Tisztatájnak még sokáig legerősebb és legbiztosabb támaszai a költők lesznek. Támaszkodjon a jövőben is rájuk, merjen kísérletezni az „indulással”, és támogassa mindenben a már „beérkezett”. Így fogjuk észrevenni a jövő Juhász Gyulát, aki már bizonyosan írja is verseit.

A Szemle rovatban igen értékesnek tartjuk Bálint Sándor építészeti dolgozatát. Alapos, komoly munka. Molnár István Eminescu-portréja érdekesen és színesen mutatja be a nagy román költőt.

Összegezve: a Tisztatáj augusztusi számának legfőbb erénye, hogy igyekszik kiszabadulni a dogmatikus, vulgarizáló irodalmi ábrázolás korlátai közül. Sok helyütt ez sikerült és ez kell legyen a fejlődés útja. Közölni ezután is a fővárosi költők műveiből, de elsősorban a szegedi írókra támaszkodjon, támogassa, segítse őket. Kezdeményezzen vitát a szegedi írók még mindig meglévő problémáinak megoldására és ezzel együtt a Tisztatáj „kérdés” is meg fog oldódni. Hirdessen prózai irodalmi pályázatot, amely talán megoldandó Szegeden az elbeszélés-irodalom kérdését (hiszszük, hogy a város elő tudná teremteni az ehhez szükséges gazdasági alapot). Kritikai rovata legyen élénk, használja ki a szegedi lehetőségeket, — színház, zeneestek, film, könyvek.

Legyen a folyóirat nagyvonalú, bátor. Ha tud harcolni hazánk új politikájáért, akkor jó folyóirat lesz. A nyomdapi papir is tiszta lap — ne kerüljön rá többé szektás „irodalmacska”.

Lépjen előre a Tisztatáj!

Apor József

„Miről írjon a Délmagyarország?”

Ankét a szerkesztőségben

Értesítjük lapunk olvasóit, levelezőit, tudósítóit, hogy szokásos megbeszélésünket „Miről írjon a Délmagyarország?” címmel október 19-én, pénteken délután 5 órakor tartjuk a szerkesztőség klubhelyiségében (Lenin utca 11. emelet).

Román energetikus küldöttség érkezett Szegedre

A MTESZ szegedi Elektrotechnikai Egyesületének meghívására tíztagú egyetemi tanárokból, elektromérnökökből és technikusokból álló küldöttség érkezett Szegedre, hogy tanulmányozza a MTESZ működését, szervezeti felépítését és gyakorlati, a technika fejlesztését szolgáló munkáját.

A román látogatók a szegedi tudományos egyesület tagjainak vendégei, s valamennyien a romániai műszaki tudományos egyesület (ASIT) tagjai. Változatos programjukban a Szegedi Erőmű, a Textilművek és a város megtekintése szerepel, ezen túl pedig Budapest és a Mátra vidéki erőmű lesz látogatásuk következő állomása.

Kedden este az MTESZ-ben a két tudományos egyesület munkájáról beszélgettek a román vendégek a szegedi mérnökökkel és technikusokkal és számos tapasztalatot adtak át, s a szegediek viszont.

A hasznos baráti beszélgetés után a színházban a Lili báróné előadásán vettek részt.

Román vendégeink a szegedi szakemberek meghívására meghívással feleltek, s ilyenformán a magyar szakemberek küldöttsége előreláthatólag a hónap végén vagy a jövő hónap elején utazik hasonló céllal Romániába.

— A ma, csütörtök este fél 8-ra meghirdetett »Japán szerepe a távol-keleti politikában« című előadás az előadó, Félix Pál külföldi útja miatt elmarad.

— Megkezdték az újrendszert légelzároló gyártását a Fogtechnikai Vállalatnál. Közvetlen közelében légelzároló rendelték rövid idő alatt a különböző intézmények és kereskedelmi szervek. Körülbelül két hét múlva a szegedi üzletekben is lehet belőle vásárolni.

— Szőke Mihály önálló tudományos kutató temetése ma délelőtt 9 órakor lesz a belvárosi temető ravatalozójából.

SZEGEDI JEJEGYZÉTEK

AZ UTOLSÓ PERCBEN

— Egyik este az alsóvárosi művelődési otthonban jártam, hivatalosan. Szétnéztünk már előbb egy-két szórakozóhelyen. „Különös tekintettel a fiatalokra”. Így mondták. Hát elmentünk, bár tudtam, hogy túl sokat úgy sem tehetünk. Hogy miért? Várj, majd elmondom sorjában, mit láttunk.

— Képzeld el egy zongorasztól hangos cigarettajűstös, zsúfolt termet. Nagyon sokan voltak. 6-7 éves gyerekek is. Tanköteles gyerekek ilyen helyre nem szabad jönni, de a szülők nem tudják kire hagyni. Hát elhozták. Mit csináljunk? Küldjük haza egyedül a gyereket? A szülők igazán nincs jogunk eltávolítani. De nem is

elhallgattam. Sokáig nem szólt semmit, aztán tűnődve folytatta. — Mit mondtam volna neki? Kérdjek ott magyarul? Prédikálni? Rám se hallgatna, vagy kinézetem. Mikor megkérdeztem, hány éves, gúnyosan, följényesen válaszolt. — Mennyi cinizmus van ezekben a gyerekekben! — Már nem tanköteles, személynazonosságja ott volt. Nem tehetünk semmit, pedig érzem, határozottan tudtam, hogy itt valami nagy baj van. Hogy ez a mi társadalmunkban nem lehet, így... Mi lesz ebből a lányokból? Ezekből a cigarettázó, éjszakázó, felnőttet játszó gyerekekből? És hol vannak a szülők? Tudják hol a gyere-

kük?... Eszembe jut egy újságíró, melynek egy 15 éves kis lány áll a bíróság előtt... Eh, hagyjuk. Haragudtam ezeket a felelőtlen lányokra, de mikor elmerőben megtörté a cigarettázó kislány szagot, száraz köhögése, nem tudtam haragudni rá. Sajnáltam.

Elhallgattam. S ekkor jutott eszembe az a kép a filmből... s ekkor lenyúlt fejről két erős kéz, s felhúza, megmentette a veszélyben lévő. Az utolsó percben...

Ezek a lányok nem is tudják, hogy ők is veszedelemben vannak, hogy nekik is segítség van szükségük. Erős kezeire, melyek megragadják, s felemelik őket — legalább a jó izlés magasztalja.

Hát tényleg nem akad itt egy erős kéz, hogy megmentse ezeket a szegény kis magyar Gangákat?

Szentgyörgyi Katalin